

Finanční záruka ve vztahu k dlužníkovi v úpadku

Finanční záruka je jedním z institutů civilního práva, který slouží k zajištění dluhu dlužníka. Zajištění v obecné rovině upravuje ust. § 2010 a násl. zákona [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „OZ“). Podle občanského zákoníku je možné dluh zajistit ve dvou formách, a to (i) ve formě závazku třetí osoby vůči věřiteli nebo ve prospěch věřitele za dlužníkovu plnění, anebo (ii) ve formě poskytnutí majetkové jistoty ve prospěch věřitele, že dlužník svůj dluh splní.

Finanční záruku jako konkrétní zajišťovací prostředek upravuje občanský zákoník ve svých ustanoveních § 2029 a násl. Podle ust. § 2029 odst. 1 OZ finanční záruka vzniká prohlášením výstavce v záruční listině, že uspokojí věřitele podle záruční listiny do výše určité peněžní částky, nesplní-li dlužník věřiteli určitý dluh, anebo splní-li se jiné podmínky určené v záruční listině. Je-li výstavcem banka, zahraniční banka nebo spořitelna a úvěrní družstvo, jedná se o záruku bankovní. Rozlišení záruky finanční a bankovní je však pouze terminologickou záležitostí. Pakliže bychom na finanční záruku nahlíželi optikou obecných ustanovení OZ o zajištění dle § 2010 OZ, je patrné, že finanční záruka představuje první z forem zajištění, tedy závazek třetí osoby vůči věřiteli.

Povaha finanční záruky je dána rovněž ust. § 2034 a 2035 OZ, dle kterých výstavce ručí za splnění zajištěného dluhu do výše a za podmínek uvedených v záruční listině. Podle § 2035 odst. 1 OZ platí, že jsou-li podmínky uvedené v záruční listině splněny, splní výstavce povinnost z finanční záruky, pokud jej k tomu věřitel vyzve v písemné formě.

K povaze finanční záruky se rovněž vyjádřil Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 31. 3. 2009, sp. zn. 29 Cdo 2387/2007: „Při bankovní záruce vzniká v zásadě právně samostatný závazek banky, který je závislý na existenci zajišťovaného závazku, jen když to vyplývá z obsahu záruční listiny. Nevyplyvá-li z obsahu bankovní záruky něco jiného, má tato záruka povahu bezpodmínečné bankovní záruky (tj. záruky na první výzvu a bez námitek). Při této formě bankovní záruky se neuplatní ani princip akcesority, ani princip subsidiarity.“ Z uvedeného vyplývá, že pokud v záruční listině není stanoveno jinak, závazek výstavce (tzv. záruční závazek) je právně samostatný a nezávislý na zajištěném dluhu. To znamená, že výstavce je povinen splnit svůj záruční závazek nezávisle na tom, zda primární závazek dlužníka stále existuje nebo zda byl dlužník před uplatněním práva z finanční záruky bezúspěšně vyzván k plnění. Výstavce je tedy povinen splnit svůj záruční závazek, a to v plné výši a za podmínek, které stanoví záruční listina. S ohledem na právní úpravu finanční záruky je možné konstatovat, že občanský zákoník činí za dost autonomii vůle osob soukromého práva, když ponechává plně na uvážení vystavitele stanovení podmínek, jejichž splnění bude zakládat jeho povinnost splnit záruční závazek. [\[1\]](#)

Jak bylo výše uvedeno, záruční závazek výstavce vůči věřiteli je právně samostatný a nezávislý na primárním závazku dlužníka vůči věřiteli. Osoba věřitele ve vztahu k primárnímu závazku dlužníka je tedy v postavení věřitele jak vůči dlužníkovi, tak vůči výstavci finanční záruky, přičemž jsou oba tyto závazky dvoustranné, jednoduché. Právní vztah dlužníka a výstavce je pro věřitele nepodstatný.

Může nastat situace, že se věřitelův dlužník vlivem různých faktorů dostane do úpadku, který bude nutné řešit v rámci insolvenčního řízení. Pakliže insolvenční soud na základě návrhu dlužníka či věřitele, dojde k názoru, že úpadek byl osvědčen anebo prokázán, vydá rozhodnutí o úpadku. Podle ust. § 140c zákona [182/2006](#) Sb., insolvenční zákon (dále jen „IZ“) platí, že v době, po kterou trvají účinky rozhodnutí o úpadku, nelze zahájit soudní a rozhodčí řízení o pohledávkách a jiných právech týkajících se majetkové podstaty, které mají být v insolvenčním řízení uplatněny přihláškou, nebo na

které se v insolvenčním řízení pohlíží jako na přihlášené, nejde-li o incidenční spory, ani řízení o pohledávkách, které se v insolvenčním řízení neuspokojují. Z uvedeného vyplývá, že po rozhodnutí o úpadku ztrácí věřitel při nedobrovolném plnění ze strany dlužníka i oprávnění domáhat se splnění dluhu soudní cestou. Po dobu trvání účinků rozhodnutí o úpadku není rovněž možné s odkazem na ust. § 140e IZ nařídit nebo zahájit výkon rozhodnutí nebo exekuci, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty.

Vedle těchto účinků rozhodnutí o úpadku je pro věřitele rovněž významné omezení dispozice dlužníka s majetkovou podstatou vyplývající z ust. § 111 IZ. Podle tohoto ustanovení je dlužník povinen se po dobu od zahájení insolvenčního řízení zdržet jakéhokoliv nakládání s majetkem, který může být součástí majetkové podstaty, pokud by takové nakládání mohlo znamenat podstatné změny ve skladbě, využití nebo určení tohoto majetku, nebo pokud by mohlo vést ke nezanedbatelnému zmenšení tohoto majetku. Pakliže by dlužník tento zákaz porušil, vystavil by se riziku odporovatelnosti jeho jednání. Z uvedeného omezení v souvislosti se zásadou insolvenčního řízení vyjádřenou v ust. § 5 písm. a) IZ, že insolvenční řízení musí být vedeno tak, aby žádný z účastníků nebyl nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn a aby se dosáhlo rychlého, hospodárního a co nejvyššího uspokojení věřitelů, vyplývá, že dlužník není až na výjimky oprávněn uspokojit své věřitele mimo insolvenční řízení, jelikož by je před jinými zvýhodnil, což by bylo v rozporu se samotným účelem, kterým je co nejvyšší a zásadně poměrné uspokojení dlužníkůvých věřitelů. Uvedený zákaz se promítá rovněž do oblasti trestního práva, když jednání dlužníka v úpadku spočívající ve zmaření, uspokojení či zvýhodnění jednoho z vícero věřitelů může být posouzeno jako trestný čin zvýhodnění věřitele podle ust. § 223 zákona [40/2009 Sb.](#), trestní zákoník.

V zásadě tedy platí, že věřitelé nemají jinou možnost než se uspokojení své pohledávky domáhat prostřednictvím insolvenčního řízení společně s dalšími věřiteli dlužníka v úpadku. Uvedené se však nemusí vztahovat na věřitele, jehož pohledávka je zajištěna finanční zárukou. Z výše učiněného výkladu institutu finanční záruky je patrné, že záruční závazek je (i) vztah mezi věřitelem a výstavcem finanční záruky, že (ii) je to vztah samostatný, neakcesorický a nesubsidiární. Věřitel má tudíž pohledávku přímo vůči výstavci finanční záruky, na kterou nemá úpadek primárního dlužníka žádný vliv. Uvedený názor podporuje rovněž ust. § 183 odst. 2 IZ, podle kterého není přihláškou pohledávky dotčeno právo věřitele domáhat se uspokojení pohledávky po kterékoli z osob odpovídajících mu společně a nerozdílně s dlužníkem, když o právu věřitele požadovat plnění od dlužníkovy ručitele, včetně bankovní (finanční) záruky a zvláštních případů ručení, to platí obdobně. Věřitel tedy nebude muset přihlašovat svou pohledávku, čekat na celý průběh insolvenčního řízení a doufat, že jeho pohledávka bude alespoň částečně uspokojena.

Lze uzavřít, že zajištění dluhu ve formě finanční záruky poskytuje věřitelům určitou míru jistoty, že k uspokojení jejich pohledávky dojde i v případě, kdy primární dlužník nebude schopen plnit, a to i v případě jeho úpadku. Samozřejmě nelze opomenout situaci, kdy sám výstavce finanční záruky nebude schopen či ochoten svůj záruční závazek vůči věřiteli splnit, avšak v případech, kdy je výstavcem banka, jsou rizika spojená s finanční zárukou významně nižší než u výstavců nebankovních.



JUDr. David Rezníček, LL.M., Ph.D.,

advokát

Mgr. Jakub Souhrada

REZNICEK  CO.

[Řezníček & Co. s.r.o., advokátní kancelář](#)

Krajinská 281/44
370 01 České Budějovice

Tel.: +420 386 323 247
e-mail: reznicek@reznicek.com

[1] RICHTER, Tomáš. § 2034 [Rozsah závazku výstavce; částečná plnění]. In: HULMÁK, Milan a kol. Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1268, marg. č. 2.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Umělá inteligence v právu: Efektivní pomoc nebo riziko pro odborný úsudek?](#)
- [Úvodní vhled do klasifikace povinných osob dle návrhu nového zákona o kybernetické bezpečnosti](#)
- [Rodinná nadace s dceřinou společností: Alternativa ke svěřenskému fondu pro správu rodinného majetku](#)
- [Řádné prověření podnětu jako podklad pro místní šetření \(nález Ústavního soudu\)](#)
- [Zákon č. 73/2025 Sb.: Advokacie v nové éře regulace a ochrany důvěrnosti](#)
- [Státní zaměstnanci a úředníci v byznysu: Flexinovela bourá hranice a otevírá dveře do podnikatelských orgánů](#)
- [K jednomu z výkladových úskalí na úseku regulace slev](#)
- [Student je spotřebitel: ÚS redefinoval smluvní vztahy se soukromými VŠ](#)
- [Zákaz změny k horšímu \(reformace in peius\) se neuplatní u nákladových výroků](#)
- [Přinese rozsáhlá novela zákona o ochraně přírody a krajiny urychlení povolovacích procesů?](#)
- [Nový zákon o kybernetické bezpečnosti: co se mění a jak se připravit?](#)